

QUISLINGS FREDSENTIATIV HØSTEN 1939

Var Quisling en naiv drømmer?

En god bekjent av meg fremkastet dette spørsmål. Her er mitt svar - eller om du vil; Quislings svar;

Fra «Russland og vi» 1930

«Noen marxistisk verdensrevolusjon blir det ikke. Men særlig så lenge bolsjevikene er ved makten i Russland, kan man vente revolusjonære eksplosjoner både her og der i verden... I Russland avgjøres den europeiske sivilisasjonens skjebne. - Spørsmålet blir bare om det blir Europa som forener Russlands nasjoner med seg, eller om det blir Sovjetforbundets grenser som flyttes vestover...

Navnlig er konsolidering av Europa, basert på forståelse mellom Frankrike og Tyskland, en nødvendig forutsetning for at Europas front mot Russland kan holder... Et nordisk forbund mellom Skandinavia og Storbritannia, med tilslutning av Finland og Holland, hvori Tyskland og eventuelt de britiske dominions og Amerika senere kunne trekkes inn, ville bryte brodden av en hver bolsjevikisk kombinasjon og sikre den europeiske sivilisasjon og fred i overskuelig fremtid...

Ved å trekke Tyskland fra det kompromitterende samarbeid med bolsjevikene inn i en nordisk entante mellom Skandinavia og Storbritannia, ville denne store nordiske gruppering bli så sterk at den om nødvendig alene ved sitt tunge trykk - uten krig - kunne bringe bolsjevismen til fall, for derefter å låne en hjelpende hånd til gjenoppbyggingen av Russland...

(Dette) vil danne innledningen til en fredelig inntrengning over det euro-asiatiske kontinent som vil la den europeiske sivilisasjon utfolde seg i nytt liv og på bredere grunnlag. — Russland blir istand til å oppfylle sin sanne misjon; å sivilisere Asia. — Verdens Krets blir sluttet.»

Allerede i 1930

ser vi altså (offentlig) Quislings tanker om en fredelig løsning av de verdensproblemer som hadde hopet seg opp. — Men Churchill, Stalin og Roosevelt ville på liv og død ha en verdenskrig — først.

Efter krigen (39-45) har imidlertid de samme Quisling-tanker blitt manifestert — i alt fra «fransk-tysk forståelse» (Vestunionen) til «det tunge

trykk» (Nato) som «bragte bolsjevismen til fall» (Gorbatsjov), og europeiske samlingsbestrebelser (EF).

Fra høsten 1939 da vestmaktene erklærte Tyskland krig, og til sommeren 1940 da Tyskland slo ut begge krigserklæringene, var det imidlertid pause, men «krigen» var der, og hva skulle man gjøre med den?

Quisling forsøkte tre ting:

1. Først en skriftlig henvendelse til den britiske statsminister Chamberlain (oktober 1939).
2. Så en muntlig henvendelse til den tyske statsminister Hitler (desember 1939) hvor han medbragte

Av Knut Steenstrup

3. et våpenstillstands- og fredsforslag (av november 1939) for å få slutt på den ufruktbare europeiske borgerkrig.

Kort utdrag av henvendelsen til Chamberlain;

«Da jeg i 1927 til 1929 hadde i oppdrag å ivareta de britiske interesser i Russland, tillater jeg meg å henvende meg til Deres ekselense og vet at jeg uttaler tanker til nesten alle i de nordiske land når jeg sier at broderkrigen mellom Storbritannia og Tyskland med bolsjevismen som tertius gaudens (fornøyd tredjemann) føles i særlig grad tra-

gisk i våre land som er så nøye beslektet både med Storbritannia og Tyskland...

Den eneste positive vei til å virkeliggjøre dette, er en sammensmelting av britiske, franske og tyske interesser i en føderasjon av Europa, efter initiativ av Storbritannia, for å skaffe interesseløst og samarbeid nyttig for alle parter...

De er den eneste statsmann som under de nåværende omstendigheter kan bringe Europa tilbake til fred og fornøft.»

Quisling fikk via den britiske legasjon en vennlig takk av 21.10.39. Lenger førte ikke dette forsøket, men han ga ikke opp.

Desembermøtet med Hitler

Høsten 1939, på den tid da «retten» i Quislingsaken 1945 mente at Quisling hadde syslet med «forræderi»-planer, da var han ganske annerledes opptatt — nemlig med sitt våpenstillstands- og fredsutkast av 4. nov. -39.

Da Quisling i desember 39 fikk anledning til å fremlegge sine tanker også for Hitler — ja tenk, så gjorde han det!

I 1945, da måpet Ola av forundring og forbitrelse; Tenk, Quisling hadde snakket med Hitler.

Dahleus og Wenner-Gren oppnådde også å snakke med Hitler, og biskop Berggrav hadde interessante samtaler med både utenriksminister Halifax og riksmarskalk Göring. Ble de forrædere av den grunn?

Vi vet lite eller ingenting om hva norske konservative politikere snakket med vestmaktene om. — Derimot vet vi at norske halv- og helkommunister stadig reiste med falske pass til Moskva. De mottok instruksjoner og gjorde avtaler med ledelsen i Komintern. De smuglet gullrubler for å gjøre revolusjon i Norge, og de mottok lønn for sitt samfunnsnedbrytende arbeid. — Man vet det fordi det ble dokumentert for Stortinget i 1932! — Men ble de forrædere av den grunn?

Nei, det var noe annet med Quisling, han var antikommunist, og det skulle man ikke være i 1945. — «Når utgangspunktet er som galest, blir resultatet som originalest». Og utgangspunktet i 1945 var at Quisling skulle være forræder. Hvorfor het han ellers Quisling? Hva hadde man ellers sittet der borte i London og hatet ham for, i fem år?

Nei, nå var det sannelig deres tur, de ansvarlige revolusjonære samfunnsnedbrytere fra 1932. Og alle hjemmefrontadvokater og hjemmefrontdommere, de fjernet Quislings forsvarspapirer og studerte anklagepapirene, de la ansiktene i alvorlige folder, nikket til hverandre og bekreftet dommen; Quisling må nok dø, ja.

Hans Fredrik Dahl har bekreftet at det fantes eller finnes overhode intet referat fra møtet Quisling-Hitler 1939. — Alt annet er bare antagelser, slarv og prat.

Hva Quisling selv sa om møtet, det står å lese i «Forsvarstat» (Forts. side 6)

Quislings forslag til våpenstillstandsavtale

4.11.1939

Strengt fortrolig

Utkast til avtale om våpenstillstand

Den britiske, den franske og den tyske regjering, drevet av et likt ønske om å gjøre slutt på krigens ulykker, har for dette øyemed opnevnt sine befullmektigede representanter, nemlig:

Det tyske rike _____
Hans britiske majestets regjering _____

Den franske republikks regjering _____
hvilke, etter å ha utvekslet sine fullmakter, er blitt enige om følgende artikler:

Artikkel 1.

Alle fiendtligheter opphører umiddelbart fra alle parter side på alle fronter, til lands til sjøs og i luften, og denne våpenstillstand fortsetter inntil fredsslutning, hvis den ikke opses med 10 (ti) dagers varsel.

Artikkel 2.

Den britiske og franske regjering foranlediger at våpenstillstanden også blir gjennomført av deres allierte stater og styrker, nemlig de britiske dominions, India, Egypt, Irak og de polske og tjekkske stridskrefter.

Artikkel 3.

Innen... møtes befullmektigede utsendinger fra hver av de kontraherende parter i... til fredsforhandlinger.

Artikkel 4.

Som basis for disse forhandlinger foreligger følgende

Forhandlingsgrunnlag:

- 1) De tre parter er enige om å slutte fred uten erobringer og krigserstatninger og om å samarbeide i fredelige forbund på menneskehetens felles verk.

De vil i fellesskap la utarbeide og kungjøre i videst mulig utstrekning en prinsipiell erklæring om de grunnsetninger som det mellomfolkelige og samfundsmessige liv må baseres på og som de tre parter vil iakta som en grunnlov for sin virksomhet.

- 2) For å gi et bevis på sitt oppriktige ønske om å forene de britiske, franske og tyske folk ved tilliten og vennskaps bånd, samtykker den

tyske regjering i å la gjenopprette flåteavtalen av... mellom Storbritannia og Tyskland og videre i å anerkjenne ukrenkeligheten av de britiske og franske riker, samt påny å understreke anerkjennelsen av ukrenkeligheten til de mellom Tyskland og til disse riker liggende land, altså Nederland, Belgia, Luxemburg og Sveits.

- 3) For på sin side å gi et bevis for det samme ønske om tillit og vennskap, erklærer den britiske og franske regjering Versailles-traktaten for ikke lenger bestående.

Alternativ A: og samtykker i å gi tilbake til Tyskland de tidligere tyske kolonier som de og deres allierte holder som mandater for Folkenes Forbund.

Alternativ B: idet dog Tyskland frafaller alle krav på sine tidligere kolonier mot å tilsikres nødvendig tilgang på råstoffer fra britiske og franske kolonier ved konseksjoner, ved næringsfrihet for tyske statsborgere i disse områder, eller på annen måte.

- 4) Den britiske og den franske regjering anerkjenner den av det Tyske Rike opprettede polske stat som den nye polske nasjonalstat med de grenser og de avtaler som er bestemt mellom Tyskland og Polen. (Forts. side 6)

BLIKK PÅ VERDEN

Av Arbjiter

Gorbatsjovs fullmakter

En leder skal lede – det er i utgangspunktet nokså selvsagt. I praksis vil det si at man får folk med seg på å arbeide i den retning hun eller han ønsker. Egentlig trenger en ekte leder ingen fullmakter i det hele tatt. Hennes eller hans egenskaper bringer henne eller ham naturlig i forgrunnen. Denne type ledere kjenner vi alle i mindre format fra vårt daglige liv. De tar initiativet på det ene eller annet felt og får oss andre med på det, og de er gjerne selvsagte formenn i grupper og foreninger.

I det politiske liv må en leder selvfølgelig ha et visst formelt grunnlag, men jeg synes det virker betenkelig når president Gorbatsjov ustanselig ber om nye og utvidede fullmakter. Han får riktig nok etterhvert disse fullmakter fordi han har en viss evne til å spille på Det øverste sovjet, men på den annen side – og det er meget betenkelig – tyder denne gjentatte myndighetsutvidelsen på at han er henvist til å diktere sitt regeringsapparat, dette i motsetning til å inspirere det. Apparatet er med andre ord bare motvillig med – om det er det i det hele tatt – og det duger ikke om man skal oppnå resultater.

Man kan selvfølgelig unnskyldte Gorbatsjov med at for mange fra det gamle partiapparat fremdeles sitter i innflytelsesrike stillinger der de klammer seg til gamle prinsipper og metoder. Men jeg tror tross alt ikke at hovedfeilen ligger der. Gorbatsjov har allerede i flere år foretatt utskiftninger og plassert sine egne folk på avgjørende poster. Man må også anta at disse folk har gjort noe lignende på lavere plan. Når Gorbatsjov så åpenbart allikevel ikke får det til, er jeg redd grunnen er at han selv ikke egentlig vet hva han vil, og det er en svært alvorlig feil ved en leder. Hvordan skal han kunne inspirere folk når han selv ikke har klare vyer? Når han ikke har det, hjelper det ikke å ha myndighet til å diktere heller, for da blir diktatene gjerne øyeblikksimprovisasjoner istedenfor målrettede handlinger.

I skrivende stund kommer meldinger om sovjetstyrkers overgrep i Litauen. Hvis det er denne måten Gorbatsjov akter å bruke sine fullmakter på, vidner det om en idefattigdom som er skremmende.

Gorbatsjovs fortjenester i internasjonal politikk er utvilsomme. Det virker dessverre som om han ikke har samme tak på et stort imperiums indre styre.

Tysk trepartisystem

Det er et par måneder siden det tyske forbundsvalgvalget nå, men det er en spesiell side ved det som jeg synes ikke er tilstrekkelig påpekt i norske media. Mens vi her i Norge ved siste valg opplevde en klar polarisering, opplever det samlede Tyskland det motsatte.

Bortsett fra noen få representanter fra Øst-Tyskland (kommunistpartiets etterfølgere og 'grønne') som kom inn i forbundsdagen på spesialbetingelser som ved neste valg vil være opphevet, er forbundsdagen fullstendig dominert av de tre 'gamle' partier i sentrum, kristeligdemokratene, fride-mokratene og sosialdemokratene. Valget gikk klart i retning av et trepartisystem, nesten av samme slag som man har hatt i Storbritannia i alle år. Det venstreekstremistiske 'grønne' partiet i vest falt under sperregrensen, og de tidligere fremgangsrike 'republikanerne', stiftet av en tidligere Waffen SS-mann, ble på det nærmeste utradert. Republikanerne må regnes til det såkalte 'nasjonale høyre' sammen med nasjonaldemokratene og dr. Freys Deutsche Volks-Union. De to siste har aldri vært noe mer enn promillepartier. Ingen kan altså klage over manglende tysk stabilitet.

Friheten på fremmarsj også i Angola

Nå ser det ut til at også Angola sier farvel til marxismen-leninismen og innfører flerpartisystem og markedsøkonomi. Om dette får motstandsbevegelsen, UNITA, til å oppgi kampen, gjenstår å se. Først må nok den marxistiske bevegelsen, MPLA, vise at den mener alvor og at det hele ikke bare er en narresmokk. UNITA har i årevis behersket store deler av landet og vil sikkert ikke oppgi sitt herredømme der uten sikre garantier.

«Sosialismens fyrtårn» faller

Siden siste verdenskrig har Albania stengt sine grenser fullstendig. Få fikk komme inn og enda færre ut. Folket skulle beskyttes mot 'uheldig' påvirkning. Men motstand mot kommunismen er ikke noe som kommer utenfra og kan stenges ute. Fordi kommunismen ikke løser folkenes problemer og dekker deres behov, og fordi den strider mot den menneskelige natur, kommer opprøret mot den innenfra. Og det er det som nå er i ferd med å skje i Albania. Maktøverne blir tvunget til litt etter litt å lette på presset. Men Albania er Europas mest tilbaketrukkede stat og har en lang vei frem til å bli et moderne samfunn. På enkelte felter ligger landet helt tilbake på mellomaldernivå.

Alliert Folkemord på tyske fanger

Av Erik Andreas Rishovd

ARTIKKEL II

Minst ti ganger flere tyskere døde i de amerikanske og franske fangeleirene enn de som falt på vestfronten fra juni -41 til april -45.

Boken inneholder mer enn nok av bekreftede vitnesbyrd og dokumenterte fakta, for å bekreftede at amerikanernes og franskmennenes overgrep var uten grenser. Da de siste allierte fangene var befridd i beg. av mai 1945, opphørte alle folkerettslige og etiske regler å gjelde i den amerikanske sonen. Det var da matrasjonene bl.a. ble redusert til noe mindre enn hva som behøvedes for å opprettholde livet, og, som nevnt, basert på et statistisk fangeantall langt lavere enn det faktiske. Reduksjonen skyldte Eisenhower på matvaremangel, og manglende transportkapasitet. Hvete- og maislagrene i Nord-Amerika og Kanada var fulle og Røde Kors, som trodde at krigsrutinene fortsatt gjaldt, fikk sine hjelpesendinger stoppet i Mannheim og Augsburg, som lå i US-sonen. R.K. måtte returnere sendingene og innstille all virksomhet i US-sonen. De ble dessuten tvunget til å returnere mer enn 30 000 tonn matvarer til givene. Dette krevde mer enn 2 000 jernbanevogner + lastebiler.

Frem til årsskiftet 1945/46 var alle hjelporganisasjoner og sendinger forbudte i US-sonen. Heller ikke fangenes slektninger utenfor leirene fikk lov å gi av sine knappe rasjoner for å holde liv i fanger.

Da krigen gikk mot sin avslutning og den tyske regjering imot oppløsning (og ikke lengre kunne ivareta Tysklands og tyskernes interesser), fikk Sveits USA's fullmakt til å opptre som garantimakt for tyskerne (ifølge Genferkonvensjonen). Den 8. mai 1945 dro USA fullmakten tilbake. USA behøvde frie hender i denne situasjonen, og fikk det. Røde Kors Internasjonale Komite og alle andre som ville ha et ord med i laget, stod uten appellinstans.

Tyskernes skjebne i de britiske og kanadiske fangeleirene er ikke like velbelyst, men av det som er gjennomgått er det ikke kommet frem noe som kan sammenlignes med skrekkegrimmene i US-sonen.

Ifølge den britiske forlegger Victor Gollancz krevde sulten alene i den britiske sone 220 080 dødsoffer pr. år.

Det var i den sonen hvor generalmajor Hilldring sa at tyskerne ble overdådig forpleid. (Hilldring var sjef for sivilsaker i US-

krigsministeriet). Han var mere fornøyd med franskmennene. Deres offisielle fangerasjon lå bare litt høyere enn i Belsen.

Idag — 1990 — er det vanskelig å forstå hvordan alt dette kunne skje og pågå i så lang tid, uten at vi vet mer om det. Og USA fremstå som verdens samvittighet!

Jeg har alltid trodd at Sovjet og KGB var verdensmestere i desinformasjon. Hemmelighetsmakere som ingen kunne måle seg med. Jeg trodde at noe liknende var fullstendig utenkelig i vår såkalte åpne vestlige sivilisasjon, og fremmed for vår kultur. Bacques bok utreder begrepene og setter tingene på sin rette plass.

Tankene går til Nürnbergrettergangen, landssvikoppjøret, Holocaust og de daglige dryppene, som skulle «gjenopprette orden og virke forebyggende», ifølge alle som dømte. Det var også forebyggende mot sannhet og innsyn.

Tyskerne var, tror jeg, fullstendig lammet av skyldfølelser. Det var vanskelig å finne noen som ikke fordømte det meste av det som hadde hendt i Hitlers tid. For det daglige brød var de avhengige av okkupasjonsmakten. Og dette ble utnyttet maksimalt, med bl.a. desinformasjon, fornædning og terror. Under disse omstendigheter var det sikkert meget vanskelig, om ikke umulig, å skape en opinion eller en aksjon sterk nok til å hamle opp med en fiende som hadde dem i sin hule hånd. Deres slektninger i fangeleirene var det ingen som kunne redde.

Idag faller det naturlig å spørre hva avisene gjorde. Et ord fra boken sier en hel del. Det tilskrives Lewis Lapham: «Bakom den servile presses uavlatelige plapring dølger seg en banalitetenes og grusomhetenes ånd».

En av stormene som desinformatorerne måtte stille, gikk inn i senatet. Det var i 1947. Amerikanerne hadde i 1945 lovet franskmennene et visst antall fanger til slavearbeide. De sendte de svakere. De arbeidsdyktige behøvde de selv. Mange gikk med under disse transportene. Senerer, da kritikken ble nærgående, hadde de frekkheten å legge skylden for fangenes tilstand på franskmennene.

US-senator Knowland kom i en tale i 1947 inn på forholdene i de franske fangeleirene og sa bl.a.: «Hvis vi ikke er meget forsiktig, kan vi snart få oppleve

den usedvanlig pinlige situasjon at det kan bevises at fanger innbragt av amerikanske stridskrefte ikke blir behandlet så mye bedre enn de ble behandlet som satt i nazistenes konsentrasjonsleirer».

Senator Morse leste ved samme anledning en artikkel av den berømte journalisten, Dorothy Thompson, som sa at hun var sjokkert og forskrekket over situasjonen i de franske leirer: «Dette land har med vårt bifall og i nært samarbeide med oss, krenket Genferkonvensjonen og satt inn fanger som slavearbeidere, med samme definisjon som herr Sauckel ble dømt til døden og henrettet for i Nürnberg . . . Begriper da bare noen få mennesker at om vi, etter vår seier over Tyskland, overtar Hitlers målestokk og Hitlers metoder, — så gjør vi Hitler til den sanne seierherren?»

Senator Knowland kom med nye manipulerede tall fra Krigsministeriet, bl.a. at man i 1947 hadde løslatt 2 216 000 fanger og nå hadde bare 24 834 i forvaring. Dette gjaldt krigsfanger. Amerikanerne hadde flere fangekategorier: PW/PoW, krigsfanger, beskyttet av Genferkonvensjonen. DEF, desarmerte fiendekrefter, offisielt ikke forsert av US-Army og derfor ikke beskyttet av Genferkonvensjonen. Britene og kanadiene brukte betegnelsen SEP (Surrendered Enemy Personal) på dem som også offisielt var ubeskyttet.

I manipuleringen av fangestatistikken inngikk omflytninger mellom de ulike registre.

Knowland nevnte ikke i sin redegjørelse hvor mange fanger US-Army hadde tatt. Det hadde øket risikoen for å avsløre døds- ofrenes tall.

Også Røde Kors (IKRK) fikk villedende informasjon, som alle andre, og ble ført på villspor. De fikk beskjed om at bare 3,5 millioner DEF og ca. 600 000 PoW var tatt til fange. Dermed overser man ganske enkelt 1,8 millioner av USA's totale fangeantall fra krigen. Nå var tiden inne til å påstå at russerne hadde tatt flere fanger enn de hadde oppgitt. Og at de tyske familier skulle søke de pårørende der.

Med disse tall og disse mistanker måtte IKRK besvare tyske familiers fortvilte henvendelser. For å gi loagnen et skinn av sannhet, sendte IKRK fotokopi av originalbrevet fra USA sammen med andre «dokumenter» som gave til Bundesarchiv i (Forts. side 7)

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
AAGE-H. BERG

Redaksjonssekretær:
HAKON WARENDORPH

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
Mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl. 11—15.
Telefon: (02) 19 06 71 — (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 130,- (i omslag kr. 150,-). Utlandet + kr. 10,-.
Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstepris kr. 100,-.
Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.
ISBN 0802-9652

EIT EG VEIT SOM ALDRI DØYR — MINNET UM MANNEN

Memoarbøkene har atter flommet over oss. De kommer med høststormene og julerushet, og er vel ofte like konsistensløse. De konkurrerer med de evigvarende TV-seriene med sine «avsløringer» og sin «nøkkelhulltiting». Vi lurer ofte på om de har den misjon og betydning som burde være uskyldningen for de ofte patetiske og ulitterære betroelsene. Det sniker seg inn en mistanke om at det kan være forsøk på — i etterhånd — å si det man ikke fikk sagt, gjøre det som ble ugjort, uttrykke de tanker som ettertiden formet og utfylle alle de «hvorfors» som man frykter historien vil stille. Vi kaster et blikk på overskriften — et sitat fra vår norrøne barnelærdom — og blir vis. Overvurdering av egen betydning er av gammelt godt merke.

Iså måte er vi NS-folk i det minste i godt selskap. Vi har et omdømme å ta vare på, et solid selvbilde og vi har en betent historiefremstilling å slåss med. Dette skulle være et godt grunnlag for korrigerende skribentvirksomhet. En virksomhet vi i årenes løp er blitt klandret for. «Nå må dere bli ferdig med det der. Innrøm deres skyld, be om tilgivelse og så skal vi ta opp deres illgjerninger bare hver 17. mai — kanskje.»

Da skriver vi heller litt, forsker i offentlige dokumenter etter hvert som de blir tilgjengelige og leser politikernes memoarer etter hvert som de kommer ut. Lar dette stoffet tale istedenfor egne memoarer. Vi synes vi har et legitimt krav på å verne vårt minne, at de beskyldninger som har vært rettet mot oss på feil eller sviktende grunnlag, blir kjent døde og maktesløse og at historiebøkene ved våre læresteder blir justert i forhold til det som allerede lenge har vært kjent.

Det er så mange grupper i vårt samfunn som krever — ofte uten noen gang å ha ytet eller gitt løfter om gjenytelser. Kanskje burde tiden nå være inne til at de som led og tildels fortsatt lider under følgene av «rettsoppgjøret», stiller krav. Ikke om død og dom over andre, ikke om gods og gull for seg selv, men om en rettfærdig og objektiv vurdering av grunnlaget for dette oppgjøret. Vi overvurderer ikke vår egen betydning. Det er jo ikke snakk om en skjebne, om ett menneskes omdømme. Det gjelder hundretusner. Det gjelder et helt folks omdømme.

INO's vårmøte

blir holdt onsdag 27. februar. Hjemmefronten? Hva betydde Sve-Historikeren professor Ole Kristian Grimnes vil snakke om: «Hva betydde Sverige for Hjem-

mefronten? Hva betydde Sverige for NS?» INO's medlemmer får beskjed om klokkeslett og sted.

Betal INO-kontingenten!

Med dette nummer følger en postgirotalong for innbetaling seg om kr. 150,- pr. år. Er du av medlemskontingenten til Institutt for Novik Okkupasjonshis-

torige (INO). Som før dreier det seg om kr. 150,- pr. år. Er du ikke medlem av INO, så bli det nå!

Arne Stornes:

«Skrift om vår nære historie»

Anmeldt av oberstløytnant Anton Olstad i Morgenbladet 22.11. 1990.

Skrift om vår nære historie kaller Arne Stornes den tredje boken han har skrevet om 1940 og okkupasjonstiden. På Astor Forlag, 8174 Meløy, har han 1988 gitt ut «Spør i vår nære historie», 1989 «Sataniske glør» og nå denne.

Han er sivilagronom og dessuten lektor med historie som hovedfag. Han har vært aktivt engasjert i politikk, blant annet som redaktør i de første etterkrigsårene av Venstre- og Sp-avisen Nordtrønderen og Namdalen — og varamann for Sp en periode på Stortinget.

Bøkene er resultatene av en sannhetssøkers iherdige arbeide, litt uortodokse, litt beske kanskje, men meget leseverdige. I baksideteksten til den første sier han blant annet: «Korleis kunne regjering, fylkesmenn og høgsterett fullstendig ignorere alt vi hadde av norsk lovverk». På baksiden av nummer to leser man blant annet: «Eller er det noen som i sin villeste fantasi tenker seg at Stortinget på Elverum i april 1940, mente at regjeringa Nygaardsvold skulle kun-

ne avlive mennesker, opprette konsentrasjonleire for ti-tusen, konfiskere eiendom, frata folk statsborgerlige rettigheter og kose seg i bigamiforhold? Stornes legger ikke fingrene imellom.

På bakre omslagsside av årets «Skrift om vår nære historie», har han skrevet: «Kanonskytteren August Bonsak fekk fengsel. Oberst Hans Hjorth slapp fengsel, men fekk aldeles ikkje noe medalje. Det var så mange andre som skulle ha» (De spilte avgjørende roller 9. april).

Olaf Lindvik fekk fengsel, men etter mange tiår medalje for sin innsats mot tyskerne i 1940. Medaljen ble tatt tilbake. Lindvik hadde vore med på østfronten. Stornes trekker denne triste konklusjon.

«Er det så, at når hatet blir oppkonstruert, er det uten grenser?»

Stornes er en modig mann, som uten hensyn til seg selv eller det som er letteste løsning, for tredje gang gir interesserte lesere kikk inn i deler av vår krigs-

okkupasjonshistorie, ting som helst bør forties? Hans hovedtema og drivkraft må være å få rettfærdighet, balanse og sannhet — hvor ubehagelig den enn måtte være for tidligere samfunnsspisser — frem. Det er stritt, og beundringsverdig, selv et halvt århundre etterpå. At boken er så personlig skrevet gjør den enda bedre å lese.

Han gir den første verdenskrig og seierherrens hatefulle og ukloke behandling av det slagne Tyskland som bakgrunn for Hitlers vei til makten og krigen. Det er ikke vanlig, men ikke desto mindre viktig og riktig. Han omtaler Münchenforliket. Og han siterer krigshistorikeren A.J.P. Taylors ord om britenes standhaftighet i 1939: «Var utvilsomt heroisk, men den var hovedsakelig heroisk på andres bekostning».

Stornes omtalte det kontroversielle møtet mellom generalstaben og justisminister Terje Wold 10. april, som førte til at general Laake fikk avskjed og at general Ruge tok opp kampen (Forts. side 6)

Hva vet dagens unge om Nasjonal Samling?

Av Bjørn Tjønnås

Det er ikke alltid like lett å skrive en artikkel om krigen som ung skribent. Fordi man selv ikke har opplevd krigen må man stole på bøker som en leser og på historikerne som skriver bøkene.

En får ofte høre noen av disse uttrykkene: «Du har jo selv ikke opplevd krigen, du vet ingenting om den.»

«Hvis du selv hadde opplevd krigen ville du aldri skrevet og lest om den.»

«Du tjener penger på å rippe opp i ting som folk helst vil glemme.»

Det stemmer at jeg selv ikke har opplevd krigen, jeg er 19 år gammel, men jeg tror jeg har lest flere bøker om krigen enn de fleste på min alder.

Tittelen på denne artikkelen er: Hva vet dagens unge om Nasjonal Samling? Ja, hva vet egentlig dagens ungdom om NS og Vidkun Quisling?

Svaret er kort og godt, nesten ingenting.

Det de vet er at Quisling og NS-medlemmene var «landsvikere og nazister» under krigen.

De fleste unge vet ikke engang hva Nasjonal Samling var, de har aldri hørt om det. Mange

vet ikke hva ordet okkupasjon betyr. Skolen har totalt sviktet okkupasjonshistorien. Lærerne fremstiller Quisling og NS-medlemmene som politisk naive og gale.

Jeg kan nevne noen eksempler på hva jeg lærte på skolen om Quisling og NS.

1 Quisling visste at Tyskland ville okkupere Norge. Dette utnyttet han ved å gjøre statskupp.

2 Quisling var maktsyk, landsforræder, naiv, gal og en grusom nazist.

3 NS-medlemmene var nazister, angivere, torturister og naive.

4 NS var en tro kopi av NSDAP.

Jeg kunne nok ramset opp mer sludder om NS og Quisling. Dette er så virkelighetsfernt som det kan få blitt. Jeg kan jo nevne at Henry Oliver Rinnan og Sonderabteilung Lola hører man ikke noe om i klasserommet.

Jeg vil også nevne en artikkel i Skoleforum nr. 5 1982.

Artikkelen er skrevet av Jakob Vaage og ble brukt i under-

visningen i ungdomskolen.

Artikkelens tittel er: «Da lærerne ødela alt for Quisling.» Det dreier seg om lærernes opprør mot innmeldelse i Norges Lærersamband den 20. februar 1942.

Jeg siterer noen avsnitt fra artikkelen til Vaage.

«Tilstanden hadde etterhvert blitt mer og mer foruroligende. Hirden i sin uniform med solkorset på armen og batonger og tunge «balltrær» i hånden herjet vilt. På Oslo Handelsgymnasium ble lærere og direktør slått ned og mishandlet. I Drammen ble en ung mann bortført en kveld, kledd naken og pisket.»

«Barn og ungdom skulle oppdras i nyordningens ånd, som hyldet tysk raseteori og førerprinsippet som det ideelle liv i Norge.»

«Under beskyttelse av deres maktfylde fulgte naziene opp med nye krav og umenneskelige trusler. Det gjaldt å vinne barn og ungdom for de nye ideer. Kunne man så dem inn i ukritiske barnesjeler, var slaget halvt vunnet. Da kunne man oppnå at barn anga foreldre som ikke ville underkaste seg de for-

(Forts. side 6)

Den økonomiske politikk under okkupasjonen

Riktig svar på spørsmålet om hva krigen kostet Norge vet ingen nøyaktig. Et tilnærmet debetbegrep kan skapes ved å summere «tyskerkontoen» i Norges Bank, registrerte tap og skader som følge av krigshandlinger, uutbedret slitasje på produksjons- og transportmidler, oppbrukte og ikke erstattede varrelagre og andre verdier osv., osv. Mot dette måtte settes opp en kreditpost hvor bl.a. ville inngå senere overtatt tysk militær og sivil eiendom, utførte arbeider som bygging og utbedring av veier, flyplasser og jernbanestrekninger og mangt annet, samt en betydelig øket teknisk innsikt som «tyskerarbeidet» tilførte en betydelig del av arbeidsstokken i flere bransjer, fremfor alt i bygg og anlegg. Dette siste lar seg selvfølgelig ikke registrere som noen fast størrelse. Det «regnskap» utarbeidet i finansdepartementet som i «rettsoppjøret» ble lagt til grunn for NS-medlemmers angivelige solidaransvar for tap og skader påført nasjonen er ikke annet enn en makaber vits. Det inneholder utelukkende utgiftsposter, — ikke engang Arbeidstjenestens utførte arbeid eller dens store, pr. mai 1945 overtatte aktiva er regnet med! Verdien av dette «regnskap» fremgår av at det ikke engang i 1945 lot seg oppdrive noen som var villig til å sette sitt navn under det. Det dreier seg altså om et anonymt notat. Det er en detalj som jurist- og dommerstanden ikke fant det nødvendig å feste seg ved. Ettertiden behøver ikke bry seg mere om «regnskapet» enn domsmaskineriets fyrbøtere brydde seg om den manglende signatur.

Om noen slik oversikt ikke lar seg oppstille, fremtrer imidlertid klare konturer av den økonomiske politikk som ble ført i årene 1940—45. Bak denne fremtrer like klart også på dette felt den stadige strid mellom Reichskommissariat og NS-myndigheter, likesom det klart kan vises at ikke alle befolkningslag i samme grad «betalte» det krig og okkupasjon kostet.

Et overordnet mål for den økonomiske politikk var i størst mulig grad, å unngå inflasjonen. På dette punkt sees ikke noen prinsipiell uenighet mellom okkupant og okkupert, tvert imot bruker RK konsekvent inflasjonsfaren som begrunnelse for sitt veto mot tiltak planlagt av NS-myndighetene — skjønt nettopp det tyske nærvær i landet er den overlegent sterkeste av tidens inflasjonsdrivende krefter. Enkelt uttrykt gikk de tyske myndigheters bestrebelse ut på å få mest mulig varer og tjenester ut av dette landet for hjemlandets og krigens formål, og de norskes på å beholde mest mulig for landets egne behov. Derneft også på å komme best mulig ut av den for landet livsnødvendige byttehandel med Tyskland og okkuperte områder. Begge standpunkter er like forståelige. De norske myndigheters stilling derimot ulike meget vanskeligere enn de tyskes. De satt med den faktiske makt i landet, og var dessuten eneleverandører av livsviktige forsyninger som bl.a. korn, sukker, kull og olje. Det er under disse omstendigheter en fremragende prestasjon å ha bragt Norge så velberget ut av okkupasjonsårene som tilfellet var.

Den tyske økonomiske politikk overfor Norge hadde det kortsiktige mål som ovenfor beskrevet, og derneft det langsiktige å inkorporere landet i det mest mulig selvforsynende Fastlands-Europa som var tenkt som ett av resultatene av en tysk seier i krigen. Om denne kontinentalblokk økonomiske struktur foreligger adskillige autoritative tyske utsagn. Med riksoekonomiminister Dr. Funks ord skulle «gjennom langfristige økonomiske avtaler med de europeiske stater oppnås at de nasjonale europeiske økonomier i sin produksjonsplanlegging langfristig innstiller seg på det tyske marked.» Som punkt to gjelder det å skape stabile kursforhold. Det hele skal bero på «en fornuftig økonomisk arbeidsdeling», og riksmarken kommer til å innta «en dominerende stil-

Av P. O. Storlid

ARTIKKEL I

ling». For ytterligere å gardere seg mot vanskeligheter av finansteknisk natur, vil handelen i størst mulig grad skje på clearingbasis, med Berlin som avregningssentrum. Den påtenkte ordning inneholder et sterkt element av indre og mellomfolkelig planøkonomi, og vil, overensstemmende med nasjonalsosialistisk tankegang, eliminere gullet som økonomisk faktor samt hindre skadevirkninger for vare- og arbeidsbyttet forårsaket av valutasvingninger og mu-

lige spekulasjoner i slike. Programmet kan, men behøver ikke, leses som en oppskrift for tysk utnyttelse av det øvrige Europa. I en velvillig tolkning går det kort og godt ut fra de økonomiske tyngdeforhold i verdensdelen, som skiftende ideologier ikke har endret. Dets praktiske virkinger for de forskjellige deltagerland ville bero på den måte hvorpå det økonomiske kraftsentrum, Tyskland, brukte eller misbrukte sin posisjon, og også på gjennomførbarheten av en slik storstilet planøkonomi. Elementer i denne ordning sees tydelig praktisert allerede i de økonomiske

forbindelser innenfor det tysk-okkuperte Europa, og mellom dette og de få nøytrale stater som det stod i handelsforbindelse med.

For NS-myndighetene var det maktpliggende å hindre inflasjon, som alltid sterkeste rammer de svakeste. Et middel til dette var, foruten dyktig gjennomførte rasjoneringsordninger og sterk innsats mot svarthandelen, en streng lønns- og priskontroll. Bedre enn å slippe priser og lønninger løs ville det antagelig være å konservere tilstanden pr. 9. april 1940, med de åpenbare skjevheter den innebar.

(Forts. side 6)

Quisling – en mann å bli glad i

Av Balder

betegnelsen «tieren» er dypt urettferdig. Når han hadde noe på hjertet, var ordene klare og presise og aldri til å misforstå.

Hva angår Quisling's påståtte taushet har professor Hans Fredrik Dahl funnet frem til noe som gir et sannere bilde av Quisling. Det dreier seg om protokollene fra Bondepartiets stortingsgruppe i tredivetårene. Om disse sier Dahl til «Nationen»: «Av protokollene framgår det at Quisling ikke var så taus og marginal i Bondepartiregjeringen som man tidligere har antatt. Han var heller ikke så ettergiven for nedskjæringer av forsvarsbudsjettet som vi har hatt grunn til å tro. Protokollene viser at Quisling markerte seg adskillig kraftigere i forsvarsspørsmål i regjeringen enn det vi til nå har antatt.»

Dermed skulle myten om Quisling og hans taushet være avlivet. Men til noe mer sentralt: Jeg vet ikke om det er sant, dette at Dahl er i ferd med å bli glad i den mannen han nå skriver bok om, men det skulle ikke forundre meg. Quisling var nemlig en mann det var meget lett å bli glad i. Vi som fremdeles akter og ærer Quisling, blir gjerne beskyldt for «førerdyrkelse». Det er en helt feil betegnelse. Det var som menneske og personlighet han gjorde inntrykk på oss. Jeg har for min del aldri møtt et menneske som i større grad enn han utstrålte hederlighet og god vilje. Uten å anstrenge seg vant han menneskers uforbeholdne tillit og bandt dem til seg med sterke bånd.

Det er med adskillig spenning jeg ser frem til Dahls bok. Har han funnet frem til mennesket Quisling? I så fall tviler jeg ikke på at Dahl er blitt glad i ham — som så mange andre av oss ble det den gang.

I «Folk og Land» nr. 1/91 til at noen i dag oppfatter ham festet jeg meg ved en setning som usjarmende.

Vi som hadde den glede å kjenne ham, hadde imidlertid et ganske annet bilde av ham. Det som ovenfor er sagt om klossethet var i virkeligheten en slags guttaktig keitethet som ikke minst sjarmerte kvinner. Han var på nært hold uhyre sjarmende med et smil som virkelig varmet fordi det var så tvers igjennom ekte. I tillegg viste han alltid en sterk interesse for den han snakket med, og også det gikk rett til hjertet. Han hadde en ganske usedvanlig evne til å lytte. Andres meninger betydde noe for ham. Det er riktig at han ikke var noen pratmaker, men

«Man spør seg om ikke Dahl rett og slett er blitt glad i den klossete, usjarmende tieren Quisling.» Det er fantastisk at man med så få ord kan gi et så fullstendig feilaktig bilde av et menneske. La meg først komme med en innrømmelse: Quisling var ikke særlig fotogen, noe som antagelig kom av at den personlig svært beskjedne mannen ikke likte å bli fotografert. Derfor eksisterer det en del bilder der han ser ganske bisk ut. Det ville selvfølgelig i dagens TV-alder ha vært et alvorlig handicap for en politiker og har da også bidratt

Det originale hjørnet

– Til ettertanke

Det rasjonelle dilemma
Vi frykter døden,
men ikke det
som forkorter
livet.

HaWa

Johs. Andenæs og «folkets rettsbevissthet»

Av John Sand

Riksadvokatens Meddelelsesblad for 1946 omtaler bl.a. en straffesak mot en lærer som fikk sitt forhold pådomt av Eidsivating lagmannsrett. I lagmannsrettens dom heter det: «En del vitner har prøvet at de jøssingforeldre som har barn på skolen ønsker ham tilbake som lærer.» Man må vel kunne si at jøssingforeldrene representerte folkets rettsbevissthet. Men deres oppfatning ble det ikke tatt noe hensyn til. Lagmannsretten fradømte tiltalte lærerstillingen. Han påanket dommen til Høyesterett. Domstolen behandlet ankesaken den 14/9 1946.

Johs. Andenæs som da var dommer i Høyesterett uttalte i sitt votum: «Til talte har i sin ankeerklæring anført at han mener han har vist i sin stilling som lærer siden 1942 at han har vunnet sine medborgeres tillit og at han derfor ikke bør fradømmes retten til fortsatt å være lærer. Jeg finner imidlertid at tiltalte er domfelt for så alvorlige forhold at han ikke bare må fradømmes sin stilling, men også retten til å bli ansatt i offentlig stilling i fremtiden.» Tiltalte ble forøvrig idømt 2 1/2 års tvangsarbeid.

Usmakelig, Hege Søfteland!

Nasjonaldemokratenes informasjonsleder, Hege Søfteland, er ikke alltid like heldig i valg av argumenter. Særlig uheldig var hun i et innlegg i Aftenpostens morgennummer 10/12, der hun lar Quisling unngjelde. Hun skriver:

«Under okkupasjonsårene brukte Quisling voldsmetoder overfor nordmenn som protesterte mot den tyske Wehrmacht, den som ikke godtok «nyordningen» — ble banket opp av Hirten.»

Hva vet du egentlig om dette, unge Hege? Du uttaler deg om ting som hendte mangfoldige år før du var påtenkt. Du bringer

bare til torvs larv du «har hørt».

En av Quislingstyrets oppgaver var å holde ro og orden i en situasjon da ubesindige handlinger kunne bringe repressalier ned over folkets hoder. Man forfulgte ikke, men slo ned på handlinger som sto klart i strid med folkeretten. Og Hirten banket slett ikke opp dem som ikke godtok nyordningen. Derimot hendte det at Hirten måtte forsvare seg mot rabiate brushoder som ikke hadde oppfattet situasjonens alvor.

Vi ber nasjonaldemokraten innprente sin informasjonsleder at hun helst ikke bør uttale seg om ting hun ikke har greie på.

Nygaardsvolds «krig» - en stor bløff

Av P. K., Oslo

Et originaleksemplar av den kapitulasjonsavtale som ble undertegnet av den norske og tyske overkommando i Trondheim 10. juni 1940, er omsider skaffet tilveie, slik at enhver tvil om dens innhold skulle være fjernet. Samtidig foreligger det fra det ledende tyske sprogintutt en uttalelse om at «die gesamten» betyr absolutt alle uten unntak. Det innebærer at absolutt alle norske stridskrefter uten unntak hadde lagt ned sine våpen og forpliktet seg til å ikke ta opp kampen mot tyskerne eller deres allierte så lenge verdenskrigen varte.

Man skulle tro at en klarere avtale ville være vanskelig å finne, men likevel forsøker man å hevde at alle allikevel ikke betydde alle. Et par dager tidligere var noen små marinefartøyer og noen nærmest ubrukelige fly sendt til Storbritannia, angivelig for at det skulle kunne hevdes at kongen befant seg «i felt» da han like etter flyktet vestover. Argumentet for at disse båter og fly var unntatt fra kapitulasjonsavtalen, er at tyskerne ikke forlangte å få dem utlevert. Et spinklere argument er det heldigvis sjelden å høre. Skulle tyskerne ha vært til de grader urealistiske at de forsøkte å få fienden Storbritannia til å utlevere krigsmidler de hadde fått tak i? Det finnes ikke raison i en slik tankegang.

Det var selvfølgelig ingen ting i veien for at disse båter og fly kunne kjempe videre, men da under britisk flagg, likesom nordmenn var fullt berettiget til å melde seg til tjeneste i de britis-

ke styrker. Men enhver krigføring under norsk flagg hadde Trondheimsavtalen satt en sluttstrek for — om man ikke ville bryte såvel sitt eget ord som folkeretten.

Men så hevdes det at Nygaardsvoldregjeringen aldri har godkjent kapitulasjonsavtalen. Det er et faktum at man hadde dokumentet i London senest 7. august 1940, og at såvel Nygaardsvold som forsvarsminister Lundberg og utenriksminister Koht har sett og påtegnet den. Disse folk har ikke foretatt seg det minste for å protestere mot avtalen, ennsi for å hevde at de ikke var bundet av den.

Noen krig førte da denne regjering heller ikke, og kongen var slett ikke «i felt». Alt regjeringen foretok seg, var å verve nordmenn til krigstjeneste under britisk flagg. Hadde man latt nordmenn kjempe under norsk flagg, ville man ha begått en forbrytelse mot dem. I forhold til tyskerne ville slike soldater ikke lenger hatt rettigheter som krigførende. Tyskerne kunne med full rett ha behandlet dem som frantirører, for noen lovlige norsk hær eller flåte eksisterte etter Trondheimsavtalen ikke. Det ville ha betydd at slike soldater uten rettergang kunne skytes om de ble tatt til fange.

Nygaardsvoldregjeringen var altså slett ikke krigførende og hadde heller ingen mulighet for å være det. Når den likevel hevdet at den førte krig mot Tyskland, var det bare en stor bløff. Men det var en bløff som hadde

en hensikt. Den satte det norske folk under et helt urimelig krysspress. På den ene side var folket nødt til å innrette seg etter de forpliktelser som Nygaardsvoldregjeringens egne representanter hadde påtatt seg i Trondheim. Den viktigste av disse forpliktelser var at nordmenn i norske avdelinger under norsk flagg, ikke kunne bære våpen mot Tyskland eller dets allierte så lenge verdenskrigen varte. Videre hadde man de folkerettslige bestemmelser om at en okkupert befolkning lojalt har å bøye seg for okkupasjonsmakters bestemmelser. På den annen side forsøkte Nygaardsvolds kringkaster i London ustanselig å pådytte folket den oppfatning at den fremdeles førte krig, og hisset tross inn-gåtte avtaler og folkerett det norske folk opp til å trosse okkupasjonsmakten. Resultatet av et slikt krysspress måtte selvfølgelig bli at folk valgte forskjellig. Med basis i sin påstand om at den førte krig, vedtok så den samme regjering straffebestemmelser mot nordmenn som ikke uten videre ville godkjenne folkerettsstridige avtalebrudd.

Og her er vi ved kjernepunktet. Nygaardsvoldregjeringens fiksjon om at den førte krig, tjente til syvende og sist den gemene hensikt: at man da kunne dømme titusenvis av nordmenn etter paragraf 86, som setter straff for visse handlinger når Norge er i krig. Og fordi Nygaardsvoldregjeringen aldeles ikke førte krig, men bare lot som det, står man her overfor et høyst uhederlig spill.

MÅNEDENS PERNILLE:

Det forekommer at lysten til å gå innom en blomsterforretning, og ta med noen roser hjem er uimotståelig. Dagen var kald, slik at Aftenposten utgjorde det innerste av innpakningen. Hvorfor er det forresten vesentlig denne avisen som gjør tjeneste som blomsterbeskytter, og hvorfor gir en, som ofte er i tidsnød når det dreier seg om dagens aviser, seg til å bli i Aftenposten av den 10.12.90. langt ut i januar?

Jeg havner rask på debattsiden, kanskje den interessanteste siden i avisene. Vox populi vox dei, var det ikke slik meninger fra folkedypet engang ble kalt? Derpå ble folkemeningen degraderet til «mannen i gata», og nå har jo «grasrota» overtatt, omtrent som om den almindelige kvinne og manns mening skulle være en slags forstyrrende un-

dergrunnsbevegelse. Jeg håper at denne digresjon tilgis meg.

Tilbake til omtalte utgave av Aftenposten. På debattsiden finner jeg bl.a. et innlegg for at det nå, etter syv års innesperring, er på tide å la Arne Treholt få friheten.

Jeg skal medgi at jeg også har en viss medlidenhet med ham. Dette skyldes kanskje først og fremst det unisone hylekoret mot ham for syv år siden, som ikke minst pressen fikk i stand. Aviser fra 1945 som jeg har pløyet igjennom på Universitetsbiblioteket, gir sterke assosiasjoner. Kanskje var det også dette at feige venner trakk seg og nærmest bare flyktig hadde kjent ham, da han trengte dem aller mest. Også en fars kamp for sin sønn gjorde inntrykk på meg. Det er mulig at dette er kvinnelige reaksjoner, men sli-

ke er nødvendige som motvekt mot for mange menns redsel for å vise sine.

Innlegget, som jeg nevnte ovenfor, var forfattet av en Sven Arntzen fra Ski, og innledningen lød som følger:

«Voldtektforbrytere, barnemishandlere og brutale eldrenerne soner aldri mer enn 7 år. Landssvikere sonet ikke mer enn 7 år, selv om de ble dømt til døden og benådet til livsvarig fengsel for tortur og masse mord på norske hjemmestykker og sivile. (Uthevelsen er foretatt av meg.) Selv sadister, kaldblodige mordere soner sjelden mer enn 7 år.»

Jeg ringte far og leste sitatet opp for ham. «Herregud,» sa han, «også navnet vekker uhyggelige assosiasjoner.»

«Hvilke?» spurte jeg. «Den allmektige riksadvoka-

ten i 1945 bar det navnet», svarte far, «og naturligvis var han en av dem som hadde sittet i Hjemmefrontens ledelse under krigen. Det var han som utferdiget tiltalebeslutninger mot NS-folk. Så vidt jeg vet var også den mot Quislings hans verk. Men det du leser opp kan neppe være forfattet av ham», fortsatte far, «jeg tror at han var født før århundreskiftet. Og hvis det er han, må han i tilfelle være svært gammel og dessuten vite bedre. Men det kan jo være det samme hvem det er.»

«Men er det ikke uhyggelig å lese nå i en avis fra 1990 at noen kan få seg til å skrive at NS-folk bedrev tortur og masse mord av hjemmestykker og sivile under krigen», spurte jeg.

«Men søte deg, jenta mi», fleipet far, «du er alt for ømskinnet, men takk og pris for at

du er det. Selv har jeg fått tykk hud med tiden, så jeg synes nærmest synd på denne Sven Arntzen, som regelrett dummer seg ut, hva NS-folk angår. Kanskje det nå kan bli offentliggjort hvem det var som foretok såkalte likvideringer — den fornemme betegnelsen på mord — under krigen. Det var i et hvert fall ikke NS som sto for dem.»

«Ja, fortælses er jo også en måte å omgå sannheten på», sa jeg, «noe som denne Sven Arntzen er offer for i sin iver etter å hjelpe Arne Treholt. Så blir det vel ikke noe annet å gjøre enn å tilgi ham fordi han ikke vet hva han skriver.»

«Eller skal vi si», tilføyet far, «at dette svennestykket bare representerer en ytterst svak avglans av hva mesteren fra 1945 presterte?»

Pernille

Svennestykker

Aftenposten gir seg ikke . . .

(Forts. fra s. 8)

1940 (som personlig var tilstede der, sier i et lydbandopptak jeg har med ham fra 14. april 1957: — «Nokon Elverumsfullmakt eksisterer ikkje . . . det var berre eit forslag Hambro kom drassande med for å gjere seg interessant . . . Det ble ikke stemt over det heller . . . det vart avvist som *uturvande!* Det er jo tilstrekkelig dokumentasjon for historieprofessorens uttalelse, bl.a. i hedemarksavisene for 11. april 1940 i deres kommunikeer fra Elverumsmøtet 9. april 1940.

Nå må snart Aftenposten, og Skodvin & Co skjønne: riksmål, bokmål og nynorsk – og Kohtemålet. Skulle Elverumsfullmakten være grunn og basis for en Hambro-bauta, vil det bli et kleint fundament.

Hva vet dagens unge . . .

(Forts. fra s. 3)

skrudde og vanvittige ideer.»

Jeg kunne nok sitert flere vanvittige beskyldninger mot NS. Dette var noen eksempler på hva jeg lærte på ungdomskolen.

Hva kan gjøres for å bedre lærernes viten om Nasjonal Samling? Kunne INO gjøre noe? Ja, selvfølgelig kunne de det. Det er jo nettopp INO som har best kunnskaper om NS og hva NS virkelig stod for. INO kunne informert skolene om NS ved å utgi hefter og brosjyrer.

Men så enkelt er det nok ikke. INO har fått et meget ufortjent rykte. En forening av «gammel-nazister» har uvitende personer sagt om INO.

Hva om INO virkelig utga hefter og brosjyrer til skolene for å fortelle sanheten som NS og forholdene under okkupasjonen. Hva ville ha skjedd? Jo, INO ville bli beskyldt for å dele ut nazi-propaganda til uvitende barn og unge. Sanheten skal ikke frem.

Lærebøkene blir skrevet av folk som var «på den andre siden.» De vil at deres egne opplevelser og erfaringer skal komme frem, NS-medlemmenes opplevelser skjules så godt det lar seg gjøre. Men hvor lenge lar det seg gjøre? Når vil sanheten komme frem? Og vil de gamle NS-medlemmene noen gang oppleve det?

Vil det være mulig å få igang en diskusjon blant de unge om forholdene under okkupasjonen?

Vel, muligheten er tilstede, men da måtte det være en mening og et mål med diskusjonen. Og hva er egentlig hensikten med den? Kanskje å klargjøre hva de unge virkelig bør vite om okkupasjonen i Norge 1940—

45. Hva de vet om Nasjonal Samling.

Men som sagt må hensikten være klar. Om den ikke er det vil diskusjonen gå over stakk og stein.

Helt til slutt vil jeg komme med noen spørsmål rettet til skolen og til lærerne.

Hvorfor lærer man ikke noe om de alliertes bombing av Bjerkvik i 1940 der 18 sivile mennesker ble drept?

Hvorfor lærer man ikke noe om regjeringen Nygaardsvolds udugelige forsvarspolitik?

Hvorfor lærer man ikke noe om frontkjemperne og frontsoaternes innsats på østfronten?

Hvorfor lærer man ikke noe om hvordan NS-medlemmene har blitt plaget i årene etter krigen?

Hvorfor?

Quislings fredsinitiativ . . .

(Forts. fra s. 1)

len» 1945 (utgitt i bokform 1987). — Her tas bare med korte utdrag som viser kontinuiteten fra «Russland og vi» 1930, til hans henvendelser til stormaktene 1939 (Chamberlain og Hitler).

«Jeg nevnte *fredsspørsmålet* for ham, og Hitler holdt så — etter sin vane — et langt foredrag for meg. Dette var jo ikke annet enn hva jeg selv hadde innsett på forhånd og preket for mine landsmenn i massevis av fordrag og artikler . . .

Det var dette *fredsarbeidet* som først og fremst opptok meg høsten 1939 og vinteren 1939-40, om enn selvfølgelig på en diskret måte . . . *Det var derfor vi høsten 1939 gjorde vår aksjon overfor den britiske statsminister. Og det var derfor jeg senere i desember samme år besøkte Hitler og la frem mine planer for ham!* (Min uth.)

Her bør presiseres:

Det er tøys når Ralph Hewins i sin bok sier at Quisling reiste til Hitler «og tok sin Europapakt med!» «Entwurf Europapakt» kom langt senere — i 1944.

Det foreligger imidlertid, og har siden 1945 foreligget det maskinskrevne og av Quisling håndskriftlig rettede «utkast til avtale om våpenstillstand» av 4. november 1939.

Det var denne fredsplan han hadde med, og forela Hitler, et konkret og alvorlig utkast som nettopp da var ferdig utarbeidet!

Den var kronen på verket blant alle Quislings konstruktive fredsutspill. Men også denne ble desavuert — av Hitler. for også han ville på liv og død ha en krig først, ja en krig på liv og død!

Utkastet inneholder alt du i så måte kan ønske deg; — Våpenstillstand og fredsforhandlinger. Regler for forbudte våpen og

rettsordning på havet, og internasjonal ordning av det jødiske problem! — Videre «NATO»-prinsipper og rustningsavtaler, en fullstendig tollunion og valutaunion og gjensidig bo- og arbeidsrett i andres land! — Og endelig EF-prinsipper om en konstitusjon for et europeisk samvelde (etter folkeavstemning) og tilslutt et effektivt nytt Folkeforbund, et universelt FN.

Alt dette ser vi i emning idag — og enda spør man om Quisling var en naiv drømmer?

Epilog

Selvfølgelig måtte han skytes. — For i Norge blir man skutt hvis man har rett — på feil tidspunkt. Og Quisling var jo 15 til 60 år for tidlig ute!

Quisling var ingen gåte, og «quisling» er ikke noe navn på en forræder. Det norske folk var en gåte, mens Quisling var en fremsynt europeer!

Hans fredsforslag gjengis på første side.

Quislings forslag . . .

(Forts. fra s. 1)

- 5) Bøhmen og Mähren får fritt herredømme over sine egne statsinstitusjoner og anerkjennes som tjekkisk nasjonalstat, men forblir i forbund med det tyske rike, likesom Tyskland skaffes en betryggende garanti for at landet ikke får anledning til å slutte seg til noen militær gruppe med fiendtlig innstilling likeoverfor Tyskland.
- 6) Den britiske, franske og tyske regjering skal umiddelbart etter fredsslutningen innkalle en almindelig konferanse av alle stater til å fastsette klare og effektive forpliktelser vedrørende tilatelse og forbudte våpen.
- 7) Det anerkjennes at alle maktens flagg skal nyte likhet og fullstendig uavhengighet på havet og der skal på partenes initiativ umiddelbart etter fredsslutningen innkalles en almindelig konferanse av alle stater til å utarbeide forslag til en rettsordning på havet.
- 8) Partene er enig om å samarbeide om en internasjonal ordning av det jødiske problem.
- 9) I tilfelle at noen av de tre

parter angripes av en eller flere andre stormakter, forplikter de tre parter seg til å gjøre felles sak mot angriperen (angriperne). De samme bestemmelser fastsettes ved en spesiell forsvars- og sikkerhetstraktat som samtidig regulerer utstrekningen av de kontraherende parters krigsrustninger.

- 10) For etterhånden å fjerne hindringer for en frihandel, nedsettes en spesialkomite av representanter for de tre land til å forhandle om gjensidige toll-lettelser med det formål — om mulig — å få avsluttet en fullstendig tollunion mellom de tre riker, hvori bør gis anledning til andre land å inngå.

- 11) Det nedsettes likeledes en (annen) kommisjon til å behandle valutaspørsmålet for å oppnå et samarbeid i valutaproblemer som kan sikre at valutaen i de tre riker holdes såvidt mulig stabil i forhold til verdien av varer og tjenester, samtidig som det til enhver tid søkes stillet til disposisjon for næringslivet de fornødne driftsmidler til å hindre arbeidsløsheten. Det tilstrebes herunder å få lagt grunnlag til en mulig senere total valutaunion mellom de tre riker, hvori det bør gis anledning til andre land å delta.

- 12) De tre kontraherende parters statsborgere gis gjensidig samme rett til å leve og arbeide innenfor de enkelte land som vedkommende lands egne statsborgere.

- 13) Nærværende tremaktsavtale kan med de kontraherende parters samtykke utvides til å omfatte andre europeiske stater og de britiske dominions med en føderalisering av Europa for øye.

- 14) For ytterligere å fremme denne utvikling som kan føre folkene ut av den nuværende lovløse tilstand og skape fred i Europa og verden, vil de 3 regjeringer innby hver enkelt europeisk stat og de britiske dominions til å velge ti representanter til en kongress som trer sammen i . . . (tid, sted) og har i oppdrag å utarbeide en konstitusjon for et europeisk samvelde som skal

forelegges hver enkelt stat til godtagelse eller forkastelse ved folkeavstemning.

- 15) Likeledes vil den britiske og den franske regjering umiddelbart meddele Folkeforbundet at de akter å forlate det nuværende forbund, og de tre parter inviterer umiddelbart etter fredsslutningen de ledende stater i verden til å drøfte en ny folkeforbundspakt, men med utelattelse av alle forpliktelser som praktisk erfaring har vist ubrukbare, således som artiklene 10 og 16 (sanksjonsparagrafene) m.fl. og som hindrer forbundet fra å bli et universalt folkenes fredsforbund.

Artikkel 5.

Nærværende avtale om våpenstillstand trer i kraft umiddelbart etter at den er undertegnet.

Økonomiske politikk . . .

(Forts. fra s. 4)

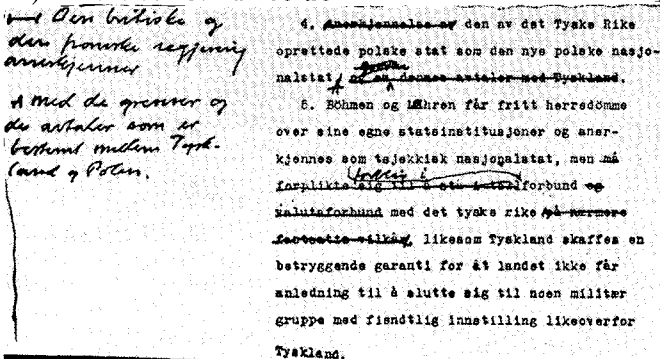
Dette var selvfølgelig ikke mulig, og heller ikke i tråd med NS-programmet. I første rekke var det partiet maktpåliggende å bedre fiskernes samt jord- og skogbrukets kår, herunder ikke minst lønnsarbeidernes innenfor disse. Formodentlig var det også praktisk nødvendig, om produksjonen skulle bringes opp på ønsket og høyst nødvendig nivå. Innenfor disse sektorer skjedde da også en betydelig, legal inntektsøkning, og disse næringers stilling var ved okkupasjonens slutt blitt betydelig forbedret.

Annerledes forholder det seg etter tilgjengelige statistiske opplysninger med gruppene offentlig ansatte og industriarbeidere, — fra den siste må riktignok trekkes det store antall «tyskerarbeidere» ansatt direkte av okkupasjonsmakten i første rekke innen sektoren bygg og anlegg, og tildels også arbeidere sysselsatt i industri av særlig stor betydning for tyske behov. Entydig blir bildet altså ikke. Men med unntagelse av det store antall direkte og indirekte tyskerarbeidere er det klart at der skjedde en forringelse av levekårene. D.v.s. for dem som allerede fra før hadde arbeid. For de mange tidligere arbeidsløse betød okkupasjonstiden en forbedring. Ikke Nygaardsvold, men krigen avskaffet arbeidsløsheten. (Forts neste nr.)

Skrift om vår nære . . .

(Forts. fra s. 3)

— nettopp på den samme forutsetning om hjelp som Laake hadde satt. Nevner Bonsaks, kanonskytteren fra Oscarsborg, skjebne etter krigen, og general Fleichers selvmord i Canada — dramatisk da og nærmest fortiet senere. Selvsagt behandler

Faksimile fra originalutkastet. (Q's rettinger)

han det man har kalt Elverumsfullmakten, interessant blant annet fordi en slektning av Koht sier han har Kohts ord på at noen formell Elverumsfullmakt ikke eksisterer. Nygaardsvold-forsvarer professor Skodvin og hans skole kan ikke alltid ha det like lett. Stornes peker på Frede Castbergs ord om at Hambro ved årsskiftet 1944/45 mente at regjeringen Nygaardsvold skulle trekkes til ansvar for overtredelse av den provisoriske anordningsmyndighet. Interessante ord fra mannen som er «Elverumsfullmaktens far» og har fått sin byste reist i den egenskap.

Stornes omtaler oberst Hjorths rolle i kampen på Midtskogen og gir Hjorth æren for å ha gitt ordre om sperrestillingene (her er det blitt en trykfeil, sperrestillingene er blitt til sperreballongene) på Midtskogen 4—5 timer før Ruge kom dit. Det er ikke tvil om at oberst

Hjorth, på samme måte som oberst Eriksen på Oscarsborg, burde vært dekorert for innsatsen.

Han nevner en rekke omdiskuterte forhold, blant annet statsrådene Lies og Ljungbergs innblanding i militære disposisjoner overfor fallskjermjegerne på Dovre, noe som resulterte i at kaptein Austlid falt der.

Boken omtaler en rekke kontroversielle forhold, statsrådene Torps og Frihagens to-ukers «permisjon» fra Tromsø i mai 1940, og interne kollisjoner i regjeringen.

Noe som kanskje er særlig viktig for generasjonene som ikke selv opplevde krigen og krigstiden, er at han trekker frem den mangel på enhet, klar forståelse av hva som var rett og galt i forholdet til okkupasjonsmakten i 1940 og 1941 og til regjeringen som hadde måtte flykte, eller var blitt presset, til å dra til London.

Ikke mindre interessant er hans søkelys på Nygaardsvold-regjeringens forhold i og til Storbritannia. Og han omtaler oppgjøret etter krigen, kampen om regjeringsmakten, Nygaardsvolds skjebne, Hamsuns vanære og mye annet som folk som er interessert i historie og politikk, bør vite mer om. Også krigsseileres «belønning» er nevnt.

For historieinteresserte og sannhetssøkende mennesker anbefales også Arne Stornes siste bok. Et *verdifulle* korrektiv til krigstidshistorien.

Alliert folkemord . . .

(Forts. fra s. 2)

Koblenz, hvor det til idag har gjeldt som sannhet.

Slik oppstod myten at US-Army i Nord-Afrika, Italia og Nord-Europa bare hadde tatt til fange ca. 1 800 000, et tall som lå omkring 3 100 000 under sannheten.

Ingen organisasjon våget å betvile disse tall. Det virket som man var redd for å snakke om dem som manglet i regnestykket.

Først med de noe kjøligere relasjoner til Stalin, ser det ut til at forholdene i fangeleirene ble bedret. Den massive kritikken gjorde vel også sitt. Og senere naturligvis Adenauer og Bundesregjering.

Men tyskeres skyldfølelse ble matet daglig. — Seierherrens løgner, legender, forfalskninger og omskrivninger levde trygt videre.

Churchill forteller i sin «Teheran-anekdote» (fra 1943) bl.a. at Stalin nærmest foreslo å samle sammen og skyte 50 000 tyske offiserer når krigen var slutt. Franklin Roosevelt skulle på sin fjollete måte ha reagert med et flåsete og grotesk kompromissforslag om bare å skyte 49 000. WC. sier at han selv reagerte med forskrekkelse og at han sa at han «heller ville la seg selv skytes, enn å la seg selv og sitt lands ofre beflekkes så infamt». Stalin, som var vert, satte igang en rundspørring blant de andre tilstedeværende. Roosevelt jr. Elliott, brigadegeneral, besvarte Stalins forslag med en skåltale: «... Ikke bare 50 000 — mange hundre tusen nazis burde skytes». Han sa at han var overbevist om at US-Army ville støtte ham. Storfornøyd omfavnet Stalin den unge Roosevelt og svarte med ytterligere en skåltale på samme tema.

WC. sier at Stalin etterpå forsøkte å feie bort det hele i spøk. Hverken da eller senere tvilte han på Stalins onde hensikter. Det samme gjaldt Roosevelt, som også var fullt informert om hvem som var skyldig i mordene på de mange tusen polske offiserene i Katyn.

De alliertes utenriksministre fikk i 1943 i Moskva i oppdrag å

Kong Olav V døde den 17. januar i år

Helt uventet kom det vel ikke. Han hadde vært alvorlig syk, og var 87 år gammel.

Han var en rettskaffen natur. Mange NS-tilhengere hadde stått i frontlinjen under krigshandlingene mot tyskerne i 1940. Det visste kongen og har aldri omtalt dem på noen nedverdiggende måte. Rettskafne NS-folk var også hans landsmenn, og stod ikke til doms i hans øyne.

Det fortelles at kronprins Harald etter endt skolegang ville holde et selskap for sine klas-

sekamerater. Det ble da antydnet at et par i klassen hvis foreldre hadde vært NS-medlemmer, kanskje burde utelukkes fra selskapeligheten. Kong Olav svarte da sin sønn at «enten kommer alle, eller så blir det ikke noe selskap». Vi tror at historien har sin rettighet fordi den står i stil med den avdøde konges karakteregenskaper.

Vi har også sett kong Olav som en godviljens mann, og lyset fred over hans minne.

Aage-H. Berg

utarbeide forslag om Tysklands forvaltning etter krigen, og dannet European Advisory Commission.

Finansmin. Henry Morgenthau hadde egne planer for behandlingen av Tyskland og tyskerne, planer som tydeligvis falt i Roosevelts smak. Utenriksmin. Cordell Hull var av en annen oppfatning. Han var motstander av planen og ble derfor skjøvet til side i disse viktige utenrikspolitiske spørsmål. Roosevelt ville selv styre utenrikspolitikken. Hull var ikke med i Quebec, da planen ble undertegnet (16/9 -44). Han deltok heller ikke i Teheran i 1943. Derfra hadde han ikke engang fått møteprotokollen, selv om han hadde bedt om den.

Den delen av Morgenthau-planen som ble undertegnet i Quebec -44, behandlet bl.a. utvikling av tysk industri. Tyskerne skulle tvinges til å leve på jord, skog og beite.

Hull sa at planen skulle ta livet av 20 mill. tyskere, hvis de ikke fikk eksportere for valuta til livsmidler.

Churchill sa seg først uenig med Hull og omtalte planen som «unaturlig, ukristelig og unødige», men skrev på senere, i

alle fall den delen som omfattet avviklingen av industrien.

Morgenthau beklaget seg hos Roosevelt over britenes slapphet når det gjaldt behandlingen av tyskerne. Ingen ville gå hardt nok fram. Bl.a. var oppdelingen av Tyskland meget viktig for ham, og utenriksmin.-komiteens arbeide trodde han ikke mye på. Den eneste han var helt fornøyd med var den øverstkommand. for de allierte styrker i Tyskland, general Dwight Eisenhower.

Foran avgjørelsen i Quebec bearbeidet Morgenthau WC's rådgiver, Lord Cherwell mens Roosevelt tok seg av Churchill: «Gi meg tredve minutter med Churchill, så er han på vår side. I omgangen med tyskerne må vi gå hardt frem, og jeg mener det tyske folk, ikke bare nazistene. Enten må vi kastrere dem eller også må de behandles på en måte, så de ikke hele tiden setter nye mennesker til verden som vil fortsette som før».

JCS 1067 var betegnelsen for de direktiver som Eisenhower skulle arbeide etter i Tyskland. Det var i hovedsak Morgenthau-planen i ord og ånd. Mil.-guvernør Lucius Clay: «JCS 1067's mål er Kartagisk fred. Tilintetgjørelse.»

VENNEGAVER

TIL «FOLK OG LAND»

Vi kvitterer denne gang for tilsammen kr. 8.775.-.

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:

S. T., Tuddal	Kr. 70.-	A. H., Holmestrand	Kr. 70.-
A. S. K., Eidanger	Kr. 350.-	O. S., Larvik	Kr. 50.-
K. L. H., Namsos	Kr. 200.-	A. N., Porsgrunn	Kr. 850.-
B. S., Hosle	Kr. 100.-	M. T., Kolbu	Kr. 100.-
N. D., Leksvik	Kr. 50.-	E. A., Danmark	Kr. 40.-
A. M., Sandar	Kr. 500.-	A. H., Bergen	Kr. 100.-
F. H., Langhus	Kr. 50.-	M. K., Kristiansund	Kr. 370.-
A. H., Stanghelle	Kr. 90.-	O. J. R., Oslo	Kr. 100.-
H. C., Bergen	Kr. 150.-	Ø. O. E., Oslo	Kr. 50.-
M. R. L., Oslo	Kr. 120.-	A. S. T., Oslo	Kr. 50.-
M. M., Gol	Kr. 50.-	D. S., Isfjorden	Kr. 150.-
L. S., Eidsbygda	Kr. 120.-	O. N., Kvanne	Kr. 370.-
M. U., Gardermoen	Kr. 50.-	O. G. Ø., Bø	Kr. 70.-
B. R., Marnardal	Kr. 200.-	H. K., Gvarv	Kr. 270.-
P. B. G., Aurskog	Kr. 300.-	O. R., Vågåmo	Kr. 70.-
O. B., Tønsberg	Kr. 100.-	A. M. H., Oslo	Kr. 450.-
Å. H., Hjøllum	Kr. 200.-	O. Ø., Oslo	Kr. 50.-
A. B., Billingstad	Kr. 200.-	O. A., Oppdal	Kr. 100.-
Y. F., Stavanger	Kr. 50.-	S. B., Oslo	Kr. 130.-
J. S., Steinkjer	Kr. 100.-	K. R., Halrsfjord	Kr. 100.-
S. G., Hernes	Kr. 70.-	A. M. H., Skien	Kr. 50.-
T. F., Ulnes	Kr. 70.-	L. S., Guddal	Kr. 70.-
K. T. B., Oslo	Kr. 150.-	R. B., Oslo	Kr. 350.-
K. M., Sverige	Kr. 100.-	K. K., Brumunddal	Kr. 400.-
S. E. N., Spania	Kr. 90.-	A. K., Sandefjord	Kr. 150.-
C. R. C., Australia	Kr. 40.-	J. K., Lillehammer	Kr. 170.-
M. A., Ålesund	Kr. 275.-	H. R., Rena	Kr. 200.-

Ingen «quislingregjering»

I forbindelse med hendelsene i Baltikum dukker betegnelsen «quislingregjering» igjen opp i media. Man bruker betegnelsen på ev. regjeringer som er villig til å gå okkupasjonsmaktens ærend i Estland, Lettland eller Litauen. Dette er full begrepsforvirring. Vi skal ikke feste oss ved at en prokommunistisk regjering pr. definisjon aldri kan bli en «quislingregjering», men nøye oss med å påpeke at de virkelige Quisling-regjeringer av såvel 9. april 1940 som 1. februar 1942 ble dannet for å hevde nasjonale interesser overfor okkupasjonsmakten, hvilket er det motsatte av det som nå muligens vil skje i Baltikum.

Å være foran sin tid — det er fali', det

Av Ægir

NS-folk har gjennom alle år vært de mest gjennomførte og konsekvente antikommunister i dette land. De har helt siden tidlig i tredeårene og sammenhengende frem til nå ført en innbitt kamp mot denne sosiale gift. Andre har til tider forfektet lignende standpunkter, men med alvorlige tilbakefall i mellomtiden. For hvordan var f.eks. situasjonen under okkupasjonen? Gode jøssinger lo av vår antikommunistiske opplysningsvirksomhet. Pappa Stalin var da slett ikke så ille, og Sovjetunionen var på ingen måte noe å være redd for. Var ikke kommunismen egentlig en rettferdighetens lære, noe i likhet med urkristendommen? Ihvertfall var det sikkert at NS-propagandaen overdrev, og å kjempe mot kommunismen, som angivelig var Nygaardsvolds-regjeringens allierte, var det rene landsforræderi.

Denne holdningen holdt seg flere år etter verdenskrigens slutt. Mens alle virkelige antikommunister var sperrert inne, gjorde valget i 1945 Norges Kommunistiske Parti til en betydelig bevegelse med et tosifret antall representanter på Stortinget. Så kom den kalde krigen, men fremdeles var det betydelige grupper, deriblant den venstredreide intellektuelle elite, som advarte mot «overdreven antikommunisme» og i praksis gikk verdenskommunismens ærend både på den ene og den annen måte.

I dag er også disse mennesker kommet til sannhets erkjen-

nelse. Noen få ærlige mennesker står frem og erkjenner at de har tatt grundig feil, men de fleste av de gamle radikale og kommunistvenner tier — forhåpentlig beskjemmet. Noen leter nok med lys og lykt etter unnskyldninger for kommunismens misère, men bevisene på kommunismens innebygde djevleskap og uhensiktsmessighet er i dag så overveldende at det ikke lar seg gjøre.

Man skulle tro at vi gamle antikommunister ville triumfere nå, men det er ikke først og fremst den følelsen som gjennomstrømmer NS-folk. Derimot er det en dyp og inderlig glede over at vårt århundres største ulykke er i ferd med å ebbe ut sammen med århundret. Samtidig føler vi oss kanskje litt bitre. Vi er blitt forfulgt for våre meninger gjennom flere tiår. De aller fleste av oss har fått våre muligheter sterkt redusert og har gått glipp av posisjoner vi ellers ville ha oppnådd. Til tross for en levende politisk interesse har vi vært utestengt fra det politiske liv og har ikke kunnet influere på vårt samfunns utvikling. Alt dette har bortimot hundretusen mennesker og deres familier vært utsatt for.

Ingen kan i dag bestride at vi gjennom alle år har sett riktig på et helt avgjørende punkt. Det har vi gjort i over femti år. Men vi har også lært en lekse: Å være foran sin tid, det er fali', det. Mange døde faktisk av det. Hvem er i dag modige nok til å ære dem for det?

De beste skal lede

«De beste skal lede, med stor myndighet og sterkt ansvar», står det i innledningen til Nasjonal Samlings program.

Her kommer vi direkte inn på et hovedspørsmål i politisk filosofi. Det er blitt behandlet om og om igjen, og man har prøvd å finne frem til systemer som kunne sikre at nettopp dette skulle skje.

Forutsetningen er imidlertid at vi vanlige mennesker erkjenner at det finnes noen med bedre evner og forutsetninger enn oss selv. I de siste desennier har imidlertid ikke det vært så selvsagt. Man har tutet oss ørene fulle med den påstand at alle mennesker er like. Det høres så forlokkende ut at svært mange har slukt påstanden. Men når vi tenker ærlige etter så vet vi inderlig godt at det er en usannhet. Vi kjenner alle mennesker som er dyktigere og bedre enn oss på et eller annet felt, og de fleste av oss har også hatt den glede å treffe mennesker som også når det gjelder visdom og karakter ligger på et høyere nivå enn vårt. At vi erkjenner dette, betyr ikke at vi fornekter menneskers likeverd — at alle skal ha de samme fundamentale rettigheter når det

Av Hans Olavsén

gjelder utviklingsmuligheter og sosial rettferdighet.

Erkjenner vi den sannhet at noen er bedre egnet til å styre enn andre, gjelder det å finne en metode til utvelgelse av disse beste. La oss slå fast: Noen ideell og bombesikker metode til dette er ennå ikke funnet og vil antagelig aldri bli funnet heller. Men én ting burde det være mulig å enes om: Vårt nåværende politiske system bringer ikke frem de mennesker som er best egnet til å lede. Kandidatene til de forskjellige politiske verv ales opp av partiene selv, og de mennesker partiene vil ha, er sjelden folk med store vyer og egne meninger, men karrierejegere som lojalt bøyer seg for partiets krav og paroler. Derfor styres vi i dag i beste fall av middelmådigheter.

Forutsetningen for at vi skal kunne velge de beste, er at vi kjenner dem vi velger. Det gjør vi ikke i dag. Vi må nøye oss med stemmesedler der partiene har satt opp dem de ønsker valgt, og som regel er det folk vi ikke vet særlig mye om, selv om vi har sett noen av ansiktene i fjernsynet og lest litt om dem i

avisene.

Finnes det da noen bedre metode enn den partipolitiske? Vi har alltid ment det. Her kommer Nasjonal Samlings forslag om det faglige riksting inn. Vi mente at vi lettere kunne bedømme kandidatene om vi valgte folk fra vårt eget yrke, folk hvis dømmekraft og redelighet vi kjente bedre til. Folk vi har yrkesmessige interesser felles med, lærer vi gjerne å kjenne ikke bare faglig, men også når det gjelder deres menneskelige egenskaper. Vi ville føle oss på langt tryggere grunn enn når vi er nødt til å velge mellom mer eller mindre anonyme kandidater på de ferdig oppsatte partilister. Og når valg av kandidater finner sted innenfor vår egen yrkesorganisasjon, vil vår mulighet til å øve innflytelse være betydelig helt fra de første faser av nominasjonen, noe de fleste av oss i dag er fullstendig avskåret fra.

Det var denne metode Nasjonal Samling ville bruke for å skape et system der de best egnede skulle komme frem til samfunnets topposisjoner. Så langt fra å være et diktatur var det en meget mer demokratisk ordning enn det partistyre vi i dag har.

Aftenposten gir seg ikke!

Av Ragnar S. Grude

Alle vet vi jo at Stortinget forlengst har bevilget kr. 150.000,- til en statue av fhv. stortingsrepresentant Hambro. (19. april 1990)

En gruppe privatpersoner gikk i Aftenposten 23/1 1986 ut med forslag om å reise en bauta av høyrelederen, som skulle (burde) plasseres i god posisjon foran stortingsinngangen.

Så er Aftenposten igjen ute den 19. april 1990 om samme sak, og beklager at intet hadde skjedd med Hambro-saken pr. 9. april 1990. Nå er Aftenposten atter en gang ute i samme ærend, om Hambro-statuen. Dét skjer den 11. januar 1991. Altså: to redaksjonelle utspill! Nåværende stortingspresident, Jo Benkow, formann for «bauta-komiteen», beklager at det er «somlet» med saken. Tiden har ikke strukket til for ham... Men fortsatt er plasseringen på Løvebakken det det snakkes om i denne forbindelse. Intet mindre! Den første, store parlamentariker, Johan Sverdrup, blir fortsatt henvist til en plass ved siden av stortingsbygningen! Se det... og nå bør de andre betydelige partiene gjennom tidene reise bust før det er for sent.

Igen og igjen terper Aftenposten på, at det er for C. J. Hambro's store fortjeneste som skaper av Elverums-fullmakten at han skal hedres, og minnes, ved å få — atter en gang — en statue reist av seg, denne gang omtrent inne i Stortingsbygningen! I det minste på LØVEBAKKEN!

Det er utrolig at landets største avis ennå ikke innser, eller har villet innse, at denne historiefremstillingen til Skodvin & Co om Hambro's «farskap» til denne imaginære «Elverumsfullmakten» er en konstruksjon foretatt i London under krigen — enndog under protest fra C. J. Hambro selv! Ja, dét også.

«Elverums-fullmakten» ble som alle lesere av FOLK og LAND vet, og mange andre utenfor dette blads lesere, til ved konstruksjon av Trygve Lie, Terje Wold (super-juristene i Nygaardsvold-regjeringen) m. fl. et stykke tid ut i krigen. (Les: John Sand, Arne Stornes og Fjortoft's artikler og bøker om detaljene, fra A—Å!)

Sett gjerne opp en bauta av C. J. Hambro for hans fortjeneste som politiker, parlamentariker

og som Stortingspresident fra 1926–1945! Men, la oss slippe å høre flere ganger at han er «Elverums-fullmaktens» far. Og det er vel tvilsomt at: «han la grunnlaget for regjeringen Nygaardsvold's muligheter i London under krigen», som Aftenposten nå skriver. I 100-årsberetningen til Høyre står det ingenting om denne Hambro's fortjeneste — og «farskap» —, og i Aftenpostens omtale av Hambro på 100-årsdagen for hans fødsel (1. side) står det heller ikke ett kvekk om «bragden»! Den er kommet på tale — i ettertid...

En plass ved siden av Sverdrup er plassen det kan bli snakk om!

Et bedre, riktigere og solidere fundamentert minnesmerke foran Stortinget skulle etter min mening hedre alle dem som kjempet ute og hjemme såvel i ildlinjen som det stille — uten tanke på egen vinning. Dem fant vi på «begge sider» og de er verd en minnesstøtte foran Stortinget.

Til slutt: Historie-professoren, dr. Halvdan Koht, utenriksministeren i Nygaardsvold-regjeringen på Elverum 9. april

(Forts. side 6)

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl. 11–15.

Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.

Kontoradresse: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.